

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejemano
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. maja 1890.

Štev. 9.

Kako se lovijo podpisi.

Našim zagrizenim ponemčevalcem je vsaka prošnja za slovensko šolo strašno na potu. Ker imajo učitelje v svoji polni oblasti, porabijo navadno tiste, da se upirajo slovenskim terjatvam, ljudi pregovarjajo ali jih z zvijačo k temu pripravijo, da se podpišejo proti svoji koristi in svoji volji za nemško šolo. Krajni šolski svetovalci dostikrat še pisati in tudi dosti nemški ne znajo, da bi mogli odgovarjati na dopise šolskih oblastnih; tudi jim šolske postavbe niso natanjčno znane. Zato se ni čuditi, da celo v občinah, ki so v narodnih rokah, pogosto volijo učitelje v krajne šolske sode. Tako se pogosto prigodi, da se občinski odbor izreče za slovensko šolo, učitelj pa pregovori šolske svetovalce, da se podpišejo za nasprotno izjavo. Deželni šolski svet, ki dobi tako izjavo v roke, potem lahko prošnjo občine odbije z izgovorom, da se je krajni šolski svet zoper njo izrekel.

Tako se je nedavno zgodilo v Kotljah. Povedali smo zadnjič, kako je občina Tolsti Vrh-Kotlje prosila za slovensko šolo, kako je še le po 20 mesecih dobila neugoden odgovor in potem svojo prošnjo ponovila. Da bi ta druga prošnja ravno tako nesrečen konec vzela, izmislil si je učitelj Samonik (ali pa mu je kdo namignil, naj tako stori!) ter je sklical nekaj šolskih svetovalcev (pa ne vseh!), jim prebral neko nemško pisano izjavo, ki je niti razumeli niso, in jih s tem pregovoril k podpisu, da jim je stvar vse drugače razložil, kakor je bila v resnici pisana, kar so še le pozneje zvedeli. Ko so kmetje zvedeli, da so prevarjeni, podpisali so brž drugo ulogo na deželni šolski svet ter svoje podpise na prejšnji izjavi, ki jo je učitelj prebral, preklicali. Ta druga uloga se glasi tako:

„Visoki c. k. deželni šolski svet!

Zadnje nedeljo je tukajšnji učitelj Samonik kot tajnik krajnega šolskega sveta k sebi povabil šolskega načelnika Franca Večko in svetovalec Franca Dvornika in Janeza Janeta.

Jaz Martin Kuhar sem šel k sebi, ker sem tudi šolski svetovalec, pa nisem bil povabljen.

Gospod učitelj je rekel, da se mora agitaciji za slovenski učni jezik enkrat konec storiti, in nas pozval, naj se podpišemo za take šole, kakor so zdaj, da pokažemo, da smo z njimi čisto zadovoljni.

Razun načelnika smo vsi rekli, da hočemo šestletno šolo in v prvih treh letih čisto slovenski pouk, pozneje pa tudi učenje nem-

škega jezika pri nepretrganem slovenskem učnem jeziku.

Na to je rekel g. učitelj: „Saj ravno to bote dobili, le podpišite se tukaj.“ Potem je brž nekaj vrst napisal in hitro prebral, da skoraj nič nismo razumeli.

Načelnik in dva svetovalca sta to prošnjo (ali izjavo) podpisala. Zvedeli smo pa, da se tista tako glasi, da smo popolnoma zadovoljni s sedanjimi šolskimi postavami in sedanjo uredbo zastran učnega jezika.

Jaz Martin Kuhar te izjave nisem podpisal in sem šel h gospodu župniku, ki je potem sam prišel v šolsko izbo in vprašal, če je prišlo kako naročilo iz Velikoveca, in zakaj da on ni bil k sebi povabljen?

Gospod učitelj je odgovoril, da iz Velikoveca ni nič prišlo, in da to ni nobena seja šolskega sveta, ampak da je le načelnik sklical šolske svetovalce, in da bo on (župnik) že iz Velikoveca zvedel, kaj se je sklenilo.

Na to sem jaz Martin Kuhar z gospodom župnikom odšel.

Jaz France Dvornik sem drugi dan prosil g. učitelja za prepis tiste naše izjave, pa mi ga ni hotel dati.

Naša volja je bila le, naj bi se v prvih treh letih samo slovensko poučevalo, in da naj bo šola šestletna. Če v tistoj izjavi kaj drugega stoji, potem ni bilo to zapisano, kar smo mi govorili.

To naznanjamo in poudarjamo, da ne bo vis. c. k. deželni šolski svet tistoj izjavi kake vrednosti pripisoval. Ponavljamo pa še, da se strinjamo s prošnjo občine Tolsti Vrh za slovenski pouk na šoli v Kotljah. Tista prošnja se vjema z zdravo pametjo; če je pa na drugi izjavi kaj drugega pisano, prekličemo svoje podpise na njej.

Mi prosimo:

Naj vzame vis. c. k. deželni šolski svet to našo izjavo na znanje in naj skrbi za to, da se vprihodnje tukajšnji učitelj ne bo utikal v take reči, ki ga nič ne brigajo in ki po sedanjosti šolski postavi ne spadajo v njegov delokrog.

Učitelj se tudi brani, nam izročiti uradni pečat.

V Kotljah, dné 22. marca 1890.

Martin Kuhar, France Dvornik,
Janez Janet, Martin Barl,
šolski svetovalci.

Tako se glasi ta uloga. Kaj je učitelj v tisto izjavo zapisal, nam sicer za gotovo ni znano. Da

pa ni zapisal želje po slovenski in šestletni šoli, — ampak vse kaj drugega, sklepamo lahko iz tega, ker je iz začetka rekel, „da je treba konec narediti agitacijam za slovenski pouk“, ker potem prepis ni hotel dati in ker si gosp. župniku ni upal povedati, kaj se je sklenilo; pa tudi iz tega, ker odločnih národnjakov, g. župnika in g. Kuharja, ni bil k seji povabil. Po tej ulogi sicer upamo, da „izjava“ g. Samonika ne bo paradržala v „Celovčanki“ (kar bi nam bilo žal, ker bi bila stvar za nas toliko hvaležna!), in da se tudi deželni šolski svet ne bo na-njo opiral, ko bo odgovarjal na prošnjo občine Tolsti Vrh; — vendar pa porabimo ta stvarilni izgled in naše kmete lepo prosimo: nikdar ne podpisujte, česar niste popolnoma razumeli! Ne zaupajte, če se vam stvar ustmeno razklada, ampak preberite tako stvar pazljivo od besede do besede; in če sami brati ne znate, tirajte prepis, da vam kdo drugi izjavo posloveni in prebere; poprej pa ne dajte svojega podpisa! Ni se tukaj v prvič zgodilo, da so se kmetje podpisali na dobro vero in se pozneje kesali; glejmo torej, da se vsaj zanaprej ne bo več zgodilo!

Govor poslanca prof. Šukljeja o koroških razmerah.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Slovenski poslanec prof. Šuklje je v državnem zboru spet izvrstno govoril. Za naš list bi bil celi govor preobširen, zato povemo le to, kar je rekel o koroških razmerah. Govoril je tako:

„Zdaj hočem o Koroški nekoliko spregovoriti. Včeraj je govoril poslanec Beljaškega mesta (Steinwender), in reči moram, da je prav trdo govoril. Če ti gospodje že tukaj, kjer so v manjšini, tako govorijo, potem si lahko mislite, kako postopajo še le tam, kjer imajo večino. (Posl. Klun: Res je!) Pa eno besedo, ki jo je ta poslanec izrekel, hočem v pretres vzeti.

Dr. Steinwender je rekel, da on in njegovi pristaši ali njegovo ljudstvo (Nemci) imajo oblast čez nas Slovence. Temu pa odločno ugovarjam. Čez nas Slovence imata oblast samo postava in pa svitli cesar (dobro! dobro! na desni), za ktereja so krvaveli naši očetje, in za ktereja gremo v boj tudi mi in naši otroci; da bi pa kak národ ali kaka stranka čez nas oblast imela, v to se nikoli ne podamo! (Dobroklci na desni.)

Kot generalni govornik moram bolj splošno govoriti, zato o koroških razmerah ne morem vse tako na drobno povedati, kakor mi je znano iz obširnih poročil, ki jih imam v rokah. Le en dogodek bom povedal, ki dosti jasno osvetljuje koroške razmere.

Če se mi (slovenski poslanci) potegujemo za pravice koroških Slovencev, posebno v šolskih zadevah, ne upajo si nasprotniki nas zavračati s pametnimi razlogi ter nam dokazati, da nimamo prav, — ampak le to zmirom trdijo, da koroški Slovenci sami tirjajo nemške šole, da oni sami nočejo nič vedeti o tem, kar mi za nje govorimo. Formalno (na videz) je morda v tem nekaj resnice; jaz vam hočem pa pokazati, zakaj koroški Slovenci ne morejo imeti veselja, ustavljati se sedanji šolski uredbi

(poganjati se za slovensko šolo). Občina Št. Jakob pri Rožeci ima štirirazredno ljudsko šolo. Že od leta 1878. se poganjajo Šent-Jakobčani za slovensko šolo. Oni tirjajo slovenski pouk, nemščina pa naj se uči od 4. šolskega leta naprej. Ta želja je gotovo pravična. Do leta 1883. se je za tako šolo vojskoval krajni šolski svet. Njemu so pa to delo ustavili, in odslej pošilja občinski zastop prošnje za slovensko šolo na deželni šolski svet. Najnovejša taka prošnja se je odposlala lani meseca aprila ali maja. Dolge mesece so ljudje čakali na odgovor; kar naenkrat pride naznanilo, da naj pridejo vsi stariši in jerobi šolskih otrok dné 20. novembra v šolsko hišo, kajti g. okrajni glavar bo sam tje prišel (čujte! čujte! na desni), da se sam prepriča, ali so ljudje res teh mislij, kakor občinski zastop (za slovensko šolo namreč).

Gospôda moja! opozorujem vas na to, da se razlaganje postave in to postopanje okrajnega glavarja ne ujema s tem, kar sta odločila učno ministerstvo in državno sodišče. Ko je namreč 56 Šent-Lenartčanov lani prosilo za slovensko šolo, odločilo je učno ministerstvo, da posamični prebivalci kake občine, če prav nosijo šolska bremena in plačila, nimajo pravice, potegovati se za národne koristi v šoli, ampak samo krajni šolski svet. V tem slučaju (v Št. Jakobu) pa se je stvar vse drugače obračala. Nista se vprašala ne občinski zastop, ne krajni šolski svet, ki sta se oba enoglasno izrekla za slovensko šolo, ampak zaslišali so stariše in jerobe otrok in jih tako poklicali, kakor sodnike čez svoj občinski zastop in šolski svet. Posebno čudno je bilo še to: napovedalo se je izrečno, da kdor ne pride, njegov glas se bo štel, kakor bi bil zadovoljen s sedanjo šolo. (Čujte! čujte! na desni.) Vender je prišlo 137 starišev in jerobov. Gospod okrajni glavar je prišel in govoril tri četrt ure — seveda po nemško. Na Koroškem je namreč navada — in vsaka dežela ima svoje posebne navade, — da gospod deželni predsednik pošilja v slovenske kraje najrajši take uradnike, ki slovensko ne znajo; med tem, ko se je v čisto nemški okraj poslal okrajni glavar, ki je slovenščine v besedi in pisavi popolnoma zmožen. To se menda godi, da se ljudje z uradniki ložej pogovorijo?

Tisti okrajni glavar tedaj, ki je bil v Št. Jakob poslan, zamogel se je z ljudmi pogovoriti le s pomočjo tolmačarja, in bil mu je za tolmača okrajni šolski nadzornik.

Ljudem se je na dolgo in široko razkladalo, da deželni šolski svet v svoji očetovski skrbi te prošnje ne more uslišati, in skušalo se je, ljudi pregovoriti na drugo stran (za nemško šolo). Pa vse nič ni pomagalo. Pri glasovanju se jih je oglasilo samo 19 za dosedanje šolsko uredbo, 3 so prej odšli in 135 se jih je izreklo za slovensko šolo. Od tega je zdaj preteklo že več ko pet mesecev, pa Št. Jakobska občina, ki se že dvanajst let vojskuje za slovensko šolo in je pravi Miha Kohlhaas med slovenskimi občinami, še vedno nima odgovora na svojo prošnjo.

In pri takih razmerah so še tako predrzni, da v koroškem uradnem listu (Klagenfurter Zeitung) od besede do besede tako pišejo:

„Samo po sebi se razume“ — tako piše list dné 9. februvarja 1890 — „da bo vlada tudi zanaprej rada in pravično skrbela za opravičene tir-

javne Slovencev v deželi (smeh na desni), kakor se je tudi deželni zastop (deželni zbor) vedno pravično oziral na te želje." (Posl. Pollak: Quod erat demonstrandum! — kar je bilo treba dokazati!)

Ko sem ta časnik v roke vzel in te vrste bral, bilo me je prav sram. Rekel sem sam pri sebi: Tako pišejo listi vlade, ktere mi slovenski poslanci tako udano podpiramo! Bilo mi je ravno tako pri srcu, kakor takrat, ko sem v ravno tistej „Celovčanki“ bral nektera imena nas slovenskih poslancev in zraven njih lepi priimek: „národní hujškači“! Tako lepo in pravično postopajo proti nam koroške oblasti.“

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Zaupni možje) za naše politično društvo se bodo kmalo postavili, najprej za Podjunsko dolino, ki je za letošnje volitve najbolj važna. Rodoljubi naj torej kmalo odgovoré na doletna pisma, ako še niso. Zaupni možje bodo imeli sledeče dolžnosti: 1. točno (hitro in dobro) odgovarjati na vprašanja, ki jih odbor do njih stavlja; 2. tudi brez vprašanja poročati odboru, kaj se v občini politično važnega godi ali pripravlja (občinske volitve, shodi nasprotnikov, komisije, uradni ukazi itd.); 3. zaupni možje morajo poznati vse ude našega društva v svoji občini, da jih o času volitev zamorejo poiskati in sklicati na dogovor; odbor jim bo te ude že naznanil; 4. izid (dober ali slab) vsake volitve, naj bo občinska ali za deželni in državni zbor, morajo brž naznaniti odboru (poštne stroški se jim bodo povrnili od društva, ako se temu izrečno ne odpovejo); 5. zaupni možje naj nabirajo novih udov v svoji vasi in sosednih krajih svoje občine; pri velikih občinah bo več, pri manjših menj zaupnih mož, ti bodo vedeli drug za drugega in delo med seboj razdelili; od udov naj poberejo vsako leto udnino in pošljejo odboru. Pri vsakem udu, ki ga na novo zapišejo, naj pristavijo zraven imena in priimka še hišno ime in vas, v kateri stanuje. Denarji in pisma z denarji naj se pošiljajo blagajniku č. g. Francetu Treiberju, mestnemu kaplanu v Celovcu. Vsa pisma in poročila brez denarja pa naj se pošiljajo naravnost tajniku g. Haderlapu. Če je v kakem kraju več udov, ki imajo tudi volilno pravico za deželni zbor, in si želijo sami izbrati zaupnega moža iz svoje srede, naj to naznanijo odboru in naj povejo, koga želijo imeti v svoji vasi, da posreduje med njimi in med odborom. Ravno tako naj národnjaki po deželi zaupajo odboru slovenskega političnega društva v vseh važnejših zadevah in naj ničesar ne izvršujejo na svojo roko prej, predno se niso z istim dogovorili. Tudi bo vsak lahko sprevidel, da odbor ne more vsem udom dopisovati, ker bo še dopisovanje z zaupnimi možmi dosti opraviti dalo. — Zaupni možje naj ne pozabijo, da so prevzeli zelo imenitno in častno službo, kajti na njihovih ramah slonelo bo celo društvo in skoro bi rekli vsa sreča naše domovine. Če ravno niso plačani, morajo pa iz ljubezni do svojih rojakov in do domovine to častno mesto in vse zgoraj našteté dolžnosti z veseljem na se vzeti in zvesto ter pridno spolnovati. To jim pokladamo na srce in pravimo: živeli naši zaupni možje! (Tisti odborniki, ki so na deželi, blagovolijo naj

vsak v svoji okolici tudi službo zaupnih mož opravljati in odboru vsaj pridno dopisovati, če že k sejam ne morejo prepogosto zahajati.)

Iz Celovca. (Koliko je plačati pri katoliško-političnem društvu, in kako se ta denar porabi?) V pravilih stoji, da je udnina en goldinar, da sme pa odbor to letnino tudi znižati. Naj plačajo tedaj duhovniki, večji posestniki in v boljših razmerah se nahajajoči Slovenci po goldinarju, navadni gruntarji po 50 kr.: taki pa, ki nimajo celega grunta, ali pa, če ga imajo, pa so vendar v denarnih stiskah, ter bi radi k društvu pristopili, naj plačajo pa po 30 kr. ali vsaj 20 kr. To pa ni enkrat za vselej, ampak toliko morajo potem plačati vsako leto, dokler so pri društvu. Politično društvo pa denar potrebuje za poštne marke, ker piše mnogo pisem, potem za tiskovine in razne druge reči; če bi pa kaj ostalo, to se bo porabilo za gospodarske reči, za podporo kmetijstva. Več ko je tedaj udov, več bo društvo denarja nabralo, in ložej bo tudi delalo na korist in blagor našega ljudstva. Prosimo tedaj zaupne možje, naj nam naberejo kar mogoče mnogo udov, naj si vse zapišejo za sebe, pa tudi odboru naj jih naznanijo, potem pa naj vsako leto od njih letnino poberejo. Kajti da bi vsak ud posebej pošiljal svojih 30 ali 50 kr., to se res ne splačajo poštne stroški. Zaupni možje se bodo v kratkem naznanili; zato bi bilo želeli, da bi rodoljubi, kterim smo v tej zadevi že pisali ali jim še le bomo, hitro in točno odgovorili.

Iz Celovške okolice. (Pouk o živinozdravilstvu in živinoreji.) Zvedeli smo, da je č. k. dež. vlada doposlala vsem okr. glavarjem okrožnico, v kateri pravi, naj okrajni živinozdravniki po raznih krajih govorijo ljudstvu o živinoreji in živinozdravilstvu. Tudi je deželni zbor dovolil 400 gld. za ta pouk. Pa kako bodo naši živinozdravniki slovensko ljudstvo poučevali, ko slovensko ne znajo? Naši Slovenci pa tudi toliko nemščine ne umejo, da bi mogli tak nemški govor prav razumeti in v svojo korist obrniti. Le enega poznamo, da je slovenščine popolnoma zmožen, to je živinozdravnik Beljaški g. Dulár. On je tudi že večkrat našim kmetom o živini govoril na shodih Ciril-Metodovih podružnic, in kmetje so ga z veseljem in zahvalo poslušali. Pa ravno s tem se je zameril Beljačanom in zgubil mnogo svojega poslovanja. Tako se mu je plačal dobri namen! Naša misel je, če že vlada res misli povzdigniti živinorejo, in to je potrebno, mora pred vsem skrbeti za slovenski del dežele. Tukaj je živina borna in mršava; ne vemo, ali naša kmetijska družba zanemara Slovence, ali se sami nočejo potruditi, da bi od nje pomoč dobili. Zato bi bil potreben mož, ki je v tej reči izučen in ki tudi slovensko zna, da bi imel po raznih krajih slovenske Koroške poučne govore o živinoreji in živinozdravilstvu.

Iz Otoka. (Popravljanje Marijine cerkve.) Lepo je Vrbsko jezero in njegova okolica, najlepši pa je pogled na zeleni Otok in njegovo Marijino cerkvico. Ta staročastna cerkev je Slovincem dobro znana. Radi priromajo semkaj čez jezero o Marijinih praznikih, posebno pa na Malo Gospojnico je vse polno ljudij. Ta božja pot je bila popisana tudi v lanskim Mohorjevih bukvah. Le škoda, da je cerkev, ki je že nad tisoč let

stara, tako zanemarjena in razdrapanja. Radi bi jo popravili, ko bi našli potrebnih dobrotnikov. Potrkali bomo na duri bogatih sosedov takraj in onkraj jezera. Oni, ki zamorejo staviti lepe gradove in palače, bodo vendar tudi nekaj dali, da se popravi hiša Božja in svetišče Marijino! Tudi pri Slovencih bi radi potrkali in za kak dar prosili, pa si skoraj ne upamo, ker so Slovenci tako ubožni in že prej od vseh strani z enakimi prošnjami nadlegovani. Zato, ljubi rojaki, vas nič ne silimo; pa kdor rad in lahko kaj dá za čast božjo in Marijino, da se namreč popravi Otoška cerkev, prosimo ga za to, in Devica Marija mu bo to dobroto gotovo obilno poplačala. Darove nabira č. g. Josip Peterman, župnik na Otoku (Maria Wörth, z. p. Poreče — Pörschach am See).

Iz Beljaške okolice. (Naš zadnji shod.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico je priredila dné 20. aprila lepo veselico v Prošovicah pri Zili. Prišlo je mnogo odličnih gostov, med njimi g. dr. J. Vošnjak iz Ljubljane, g. notar Hudovernik iz Kranjske gore, g. deželni poslanec G. Einspieler itd. Gosp. dr. Vošnjak je imel lep, poučen govor o gospodarstvu, zlasti o izbiri žita in o živinoreji. Za take govore moramo biti hvaležni. Celovski žalostni koroški list „Freie Stimmen“ pa je spisal cel članek zoper dr. Vošnjaka in ščuval oblastnike in žandarje zoper njega. Očital mu je, da hodi samo „hujskat“ na Koroško in se jezil, da je Kranjcem dovoljeno, prestopiti meje svoje dežele. Da je taka pisava hudobna in krivična, bo vsak spoznal. Če kdo kmeta v gospodarstvu poučuje, to ni nobena hujskarija. Zavolj deželnih mej pa je treba povedati, da se Nemci čisto nič ne ozirajo na nje. Oni potujejo svobodno v Gradec ali na Dunaj, in dostikrat še pod nemško-prusko cesarstvo, kedar imajo svoje turnerfeste, schützenfeste in sängerfeste. Nemški poslanec Dumreicher potuje od mesta do mesta in res hujska Nemce zoper vlado in zoper Slované. Pa Nemcem je vse dovoljeno, Slovenec pa bi se kmalo še iz svoje hiše geniti ne smel!

Iz Ziljske doline. (Zahvala in prošnja.) Preteklo nedeljo dné 4. maja vršil se je ob 4. uri popoldne v Bistrici v gostilni gosp. Janaha občni zbor Ciril-Metodove podružnice za slovensko Ziljsko dolino in faro Vrata ob navzočnosti mnogobrojnega občinstva. Zborovanja sta se udeležila razun župnika in deželnega poslanca č. g. Greg. Einspielerja, tudi zastopnika glavne družbe gospoda Ivan Hribar in dr. Josip Vošnjak iz Ljubljane. Slovenski kmetje bili so teh gostov neizmerno veseli; podružnični odbor pa se jim iskreno zahvaljuje za obisk in krasne besede, ki sta jih govorila našemu bednemu slovenskemu ljudstvu. Uljudno jih prosimo, da se tudi v prihodnje blagovoljno zanimajo za nas in naše razmere ter nas ob enakih prilikah obiskavati izvolijo; kajti pri nas na Koroškem treba je vse žile napeti, da se probudi v národu duh slovenski in odbije železna pest, katero vihti nepretegoma nad nami strastni naš nasprotnik in sovražnik. Pomagajte nam orati ledino na Koroškem vsaj toliko časa, da pride korotanski Slovenec sam nekoliko bolj do pravega prepričanja. Kdor hodi k nam na delo, ta si bode stekel za slovenstvo neizmernih zaslug. Zatorej spominjajte se nas večkrat in pohajajte nas prav pogostoma. — Hva-

ležnega srca vskliknemo tedaj čč. gg. dr. J. Vošnjaku, Iv. Hribarju in župniku Gregorju Einspielerju srčni živeli in na zopetno svidenje bodi si kjerkoli na Koroškem. Na zdravje!*)

Iz Črne. (Nemška kultura.) Predrznost naših, ne vemo od kod vse privandranih, nasprotnikov postaja čemdalje hujša, tako da si Slovenci na svoji lastni zemlji že skoraj več dihati ne upamo. Posebno se v tem odlikujejo grof Thurnovi gozdarji in razni njihovi pristaši. Nedavno so šli trije delavci domov in so peli slovenske pesmi. To pa je zgoraj omenjene gozdarje tako zeló razdražilo, da so tekli za njimi in jih začeli pretepati. Enega so na roki močno s „hirschfängerjem“ ranili, da prsti ne bodo več dobri, kakor je zdravnik rekel. Tožba je šla že v Celovec. Zadnjega dné sušca pa so gozdarji in učitelji v gostilni začeli zmirjati nekega kmeta zaradi občinske volitve. Očitali so mu, da so kmetje volili nekega krojača, ki ni nič vreden. Njegov madež pa je največ to, ker je zvest Slovenec. Tudi so kmetom očitali dolgove, pa najbrž tudi sami niso brez njih. Čeravno so pri volitvi zmagali, vendar še ne dajo miru! To pa dela le strah, ker čutijo, da se jim kmetje umikajo in da od nemškutarije nočejo nič več slišati. Ja, tako hitro, kakor so oni mislili, se slovenščina ne bo dala iztrebiti iz naših krajev!

Iz Črne. (Smrtna kosa.) Žalostno so zadoneli zvonovi naše farne cerkve dne 22. aprila, ko so nas vabili k pogrebu spoštovanega moža. Umrli je posestnik Pavel Kočnik p. d. Škrube v Podpeci, še le 32 let star. Vedno je bil veren katoličan in zvest Slovenec ter je pri volitvah ko skala trdno stal na naši strani. Takih mož nimamo preveč, zato žalujemo, če se kateri izmed njih preseli v večnost. Bog mu daj večni mir!

Iz Djekš. (Posojilnica; podružnica sv. Cirila in Metoda ter nekaj drugih novic.) Iz našega pogorja malokdaj kaj zveste, zato vam jih sporočim, kar se jih je v zadnjem času nabralo. Meseca marca se je Živatov Jurij blizu Št. Urha na ledu ubil. — Pri Jergu na Vodovnici je neki ovčar dva jastreba živa ujel. Tepla sta se in tako držala s kremplji, da nista mogla več narazen. — Naša posojilnica je imela na velikonočni ponedeljek svoj letni občni zbor. Zbralo se je nad 40 družnikov. Udov ima 104. V 8 mesecih svojega obstanka imelo je društvo 30.000 gld. prometa. Odbor je vse hvale vreden, posebno pa se imamo zahvaliti g. Lorencu Pokržniku, ki opravlja brezplačno vse pisarije ter nam po vrhu prepušča še prostore. Posojilnica je velika dobrota za naš kraj, zato se je čuditi, da nekteri še zmirom denarje v Velikovoško hranilnico nosijo, ko imamo vendar domačo blagajnico! — Pri prosti zabavi se je sklenilo, da ustanovimo na Djekšah podružnico sv. Cirila in Metoda, in g. Pečarnik je prevzel nalogo pooblaščenca. Tako upamo v kratkem dobiti podružnico te koristne in potrebne družbe. Naj bi nas planince, najsevernejše Slovence, posnemali še drugodi, kjer niso na meji in bolj prosto dihalo!

Iz Dravograda. (Pogreb.) Žalostni so bili za nas farmane letošnji velikonočni prazniki; zakaj zgubili smo svojega ljubeznivega in prijaznega

*) Obširnejši dopis o tem shodu blagovolijo naj nam ziljski rodoljubi poslati za prihodnji list. Uredn.

očeta in vnetega dušnega pastirja. Neusmiljena smrt pobrala nam je č. g. prošta Miho Hofmajerja dne 5. aprila. Rojeni dne 27. septembra 1822 v Škocijanu, bili so posvečeni kot duhovnik leta 1850. od nepozabljenega škofa Antona Martina Slomška, o katerem so rajni prošt vedno radi govorili. Rajni prošt so pastirovali kot kaplan v Velikovu, Pliberci in Wolfsbergu, kot farni oskrbnik in župnik 20 let v Šmariji, kot prošt pa 7 let v tej fari. Povsod so delali le za božjo čast in zveličanje duš. Spričevalo in dokaz so polepšane cerkve in hvala farmanov, ki so pokazali ljubezen do svojega pastirja pri pogrebu; skoraj 200 farmanov je prišlo iz Šmarija, kjer so rajni 20 let pastirovali. Od daleč jih je prišlo k pogrebu in Dravograd še ni gledal toliko ljudi v svojem kraju, kakor 7. aprila. Visokovr. opat iz St. Pavla so prišli, da bi svojemu prijatelju poslednjo čast skazali in vodili kondukt, kterega je 32 duhovnikov spremljalo. Veliko so izgubili ubogi in sirote, veliko otroci in farmani. Njih truplo sicer počiva v miru in čaka na sodnji dan, pa njih duh in delovanje živi in bo mnogim v izgled. N. v m. p.

Iz Dravograda. (Zbor posojilnice. — Prošt Miha Hofmajer †.) Naša posojilnica je imela 17. marca svoj letni občni zbor. Pokazalo se je, kako lepo naše društvo napreduje. Letni izkaz našteje 180 udov, 40.000 gld. denarnega prometa, 300 gld. rezervnega zaklada; čistega dobička je bilo 60 gld. Ker so bili g. Kovač prestavljeni, in dva odbornika nista hotela več prevzeti tega posla, treba je bilo voliti tri nove odbornike, in sicer smo izvolili g. kaplana Premru iz Dravograda, ter g. Kolencu in g. Lobasa iz Prevaljske občine. Po ustupu teh novih močij upamo, da se bo posojilnica utrdira tudi v Prevaljski občini. Zeleti bi bilo, da bi ljudstvo denarje ukladalo pri naši posojilnici, namesto da jih še vedno nosi v nemške hranilnice; kajti če denarja primanjkuje v blagajnici, potem ne moremo ustrezati vsem prošnjikom. — Žalibog nas je zadela huda izguba: umrli so nam priljubljeni dušni pastir č. g. Miha Hofmajer. Posebno neustrašljivega so se pokazali, ko so službovali v Pliberci, ko je tam kolera razsajala. Koliko so storili za Dravograd, to vedó vsi prebivalci trga in okolice. Naši posojilnici so bili ustanovnik in najboljši podpiratelj. Vedno so bili zvest sin slovenskega národa. Bog jim povrni vse dobrote!

Od Božjega groba na Homcu. (Šolski sklep.) Dne 27. aprila je bil pri nas šolski sklep za tiste šolarje, ki so dostali šolska leta in se podali v življenje in na delo. Prijazen učitelj, gosp. Svikařšic, napravi za ta dan vsako leto nekako slovesnost. Tudi letos je povabil stariše in farmane, da pridejo gledat, ko bodo otroci od šole slovó vzeli. V lepih in ginljivih besedah je gospod učitelj od otrok slovó vzel, potem pa podaril vsakemu ene molitvene bukvice. Eden iz šolarjev se je zahvalil g. učitelju in pričujočim gg. šolskim svetovalcem. Zapela se je cesarska pesem po slovensko in po nemško, in z živio-klici na svitlega cesarja se je slavnost končala.

Iz spodnje Idrije. (Čuden način izrejanja piščet.) Dovolj se bote čudili, ko slišite, kako si znajo naši dečki piščet prirediti. Kedar spomladi sive vrane gnjezda narejajo, poiščejo jih dečki, in ko so jih našli, čakajo in pazijo, da vrana

iznese v gnjezdo kakih pet jajčic. Potem vzamejo kokošjih jajec, jih namažejo z zeleno travo, da so vranjinim podobna, vržejo vranja jajca iz gnjezda in položijo kokošjih va-nj. Čez kakih 20 dni, ko vrana svojo zmoto zapazi, ubeži in popusti gnjezdo. Zdaj vzamejo dečki piščeta iz gnjezda in jih doma izredijo s kašo ali prosom, dokler si sama ne znajo živeža poiskati. Take kure izpod vrane so kakor navadne; petelini pa so zelo hudi in se zaletavajo tujcem kar v obraz, tako da se jih berači zelo bojijo.

Kaj dela politika.

V državnem zboru so slovenski poslanci spet prav dobro govorili in poudarjali, kaj Slovenci želimo in tirjamo. Dr. Gregorec je med drugim nasvetoval, naj se slovenske dežele združijo s hrvatskimi in z Bosno, da se naredi močna in velika „Ilirija“, ki bi bila krepka podpora Avstrije in jéz proti Italiji. — Prof. Šuklje je hvalil češko-nemško spravo in tirjal, naj se tudi po drugih deželah naredi pravičen mir med národi. Grajal je Mladó-čehe, ki naši stranki le opovire delajo; obžaloval je, da naša vlada ne brani na Primorskem zvestih Slovencev zoper Lahe, kterih mnogi si želijo laško vlado. Potem je govoril o koroških razmerah, kakor povemo na drugem mestu. — Dr. Ferjančič je posebno kazal na primorske dežele, kjer se Avstriji zvesti Slovani na steno pritiskajo v škodo države. — Tudi Nabergoj je tirjal več pravice za Tržaške Slovence, posebno to, naj se napravi tam slovenska ljudska šola. — Poslanec Klun je tudi letos temeljito govoril o šolskih zadevah, o krivicah, ki jih trpimo koroški Slovenci, in o verski šoli. Njegov govor prinesemo prihodnjič. — Govorilo je še mnogo poslancev iz vseh dežel, kakor dr. Rieger, dr. Gregor, dr. Ebenhoch, Plener itd. — Vesela novica je, da se je desnica menda zjediniła gledé verske šole, kakor je rekel poljski poslanec dr. Bobrzynski: glasovali bodo za to, da se morajo otroci izrežati in poučevati v duhu njihove vere, in da se bo to res godilo, dobi cerkev oblast sonadzorstva; učni jezik v ljudski šoli mora biti materni jezik; število učnih predmetov pa se ne bo skrčilo, in tudi osemletna šola ostane, pa dale se bodo v krajih, kjer je treba, obilnejše olajšave. V teh točkah, je rekel govornik, je desnica edina. Tedaj smemo vendar pričakovati, da se v šolstvu obrne na bolje! — Za dolensko železnico je vlada že predložila postavni načrt. — Dr. Ferjančič je predložil prošnjo za železnico iz Divače v Loko čez Razdrto. — Poljakom se bo dovolila zdravniška visoka šola v Levovu in več novih srednjih šol. — Moravci dobijo državne češko-latinske šole v Ogerskem Gradišču in češko učiteljsko pripravnico v Brnu. Tudi se močno govori o čeških visokih šolah (vsučilišču), ki bi se imele ustanoviti na Moravskem, bodisi v Olomucu ali pa v Brnu. — Le mi Korotanci (koroški Slovenci) bomo menda spet prazni odšli. Minister Gautsch nam ni prijazen. — Delegacije se snidejo 4. ali pa 6. junija. Najbrž bodo morale dovoliti nekaj milijonov za brezdimni smodnik, kterega hočejo omisliti tudi za našo vojsko. — Grof Lažanski je

vlado vprašal, zakaj je koroški deželni poslanec g. Greg. Einspieler postavljen pod policijsko nadzorstvo? — Za stradajoče na Češkem, Kranjskem in Goriškem dovolil je državni zbor nekaj podpore, pa vse premalo (za Kranjsko 25.000, za Goriško 10.000 gld.). Vendar sme vlada več dati, če bo potreba. — Sicer pa ljudje ne govorijo veliko o državnem zboru in o narodnih zadevah; prišla je nad mogočne hujša skrb, delavsko vprašanje. Povsodi, kjer je veliko delavcev, bojijo se oblasti nemirov. Taki so se že prikazali na mnogih krajih, in ljudstvo je v velikem strahu pred tem, kar ima priti. Poprej so mogotci prezirali vse še tako opravičene pritožbe delavcev, nazadnje bodo pa prisiljeni, privoliti še v take tirjatve, ki niso opravičene. Toliko je gotovo, da se bodo morale postave preurediti, če ne, se je pa bati strašnega punta po vseh deželah.

Iz Nemčije se poroča, da stari Bismarck ruje proti cesarju, kteremu ne more odpustiti, da ga je iz službe djal. Pravijo, da se bo pustil voliti za poslanca in kot voditelj politične stranke nagajal vladi. To bi bil malenkosten konec velikega moža. — Cesar Viljem, ki zelo rad potuje, bo šel letos bojda v Rusijo in ostane tam tri tedne. — Laški minister Krispi je v čedalje hujih škrcih. Zgubil je vse zaupanje v deželi. Zdaj se približuje laška vlada Francozom; zakaj, ne vemo. Menda ni prav varna in gotova nemškega prijateljstva. Cesar Viljem se zopet skuša približati Rusiji; potem bi mu bila seveda laška prijaznost nepotrebna. Da bi se tripelalianca (zveza med Avstrijo, Nemčijo in Italijo) še dolgo ohranila, na to resni politiki ne mislijo več.

Gospodarske stvari.

Koroška gozdna in vodna postava.

(Sklenjena v deželnem zboru in razglašena 1. marca 1885. Dež. zak. št. 13., str. 43.)

(Dalje.)

§ 10. Posekani les se iz gozda spravlja po drčah (rižah). Te drče so ali velike, lesene drče; ali pa so koj prstene, ledene, snežene ali vodene. Za vsako tako drčo ali rižo je treba dovoljenja politične gosposke. To dovoljenje daje okrajno glavarstvo, pa k večem za tri leta, ter se ozira pri tem na § 30. gozdne postave. (Tisti § 30. pravi, da se smejo drče le tedaj prepovedati, če bi bile pri njih velike nevarnosti, ali pa, če se je bati, da bi znale napraviti tako škodo, da bi je lastnik drče ali lesa poravnati ne mogel.)

Ako bi kdo les spravljajl čez strmine brez drč ali drugih priprav, sme politična oblast zapovedati, da se varno postopa, da se zemlja preveč ne odkrha, in to tudi tedaj, če bi posestnik les spravljajl čez lastni svet.

Če se je drča (riža) naredila brez dovoljenja oblasti, ali če si ni naredila, kakor zapovedano, in če se je les brez dovoljenja spravljajl iz gozda, za to je odgovoren tisti, ki je pustil drčo narediti, in pa tudi tisti posestnik, preko čigar posestva je drča napeljana, in je on to izrečno ali pa molčé dovolil.

§ 11. Tisti, ki je sekanje prevzel, oziroma tisti, ki je rižo naredil, in lastniki zemljišč, skoz

ktere riža gre (poslednji pa le vsak za svoje zemljišče), so skupno zavezani, ko je les posekan in po rižah odgnan, da zamašijo luknje, storjene po riži in žagankih, da utrdijo razorano prst in skrbijo, da se spet s travo zaraste. Če je treba, lahko politična oblast o tej stvari zasliši take, ki so v tem izvedeni, in potem razglasi natanjnejše ukaze.

§ 12. V rovi, kjer so hudourniki, in postranskih strminah se brez dovoljenja politične oblasti les ne sme tako blizo grabna skladati na kupe, da bi ga voda doseči mogla. Če okrajno glavarstvo dovoljenje dá, mora zaukazati tudi potrebne brambe in priprave, da voda lesa ne odnese, ko bi močno narastla. Blizo takih hudournikov se tudi kope za kuhanje oglja ne smejo postaviti, če tega ne dovoli politična oblast.

§ 13. Lastnik posekanega lesa, potem tisti, ki je sekanje prevzel, in tisti, ki je prevzel gonjo ali spravljajl lesa, so skupno zavezani, da hitro v kraj spravijo les, ki je bil posekan na strminah blizo hudournikov, in da tiste žaganke in lesne odpadke, ki so prišli med sekanjem ali med gonjo v strugo hudournika ali v tako bližino, da bi jih naraščena voda dosegla, brez zamude iztrebi in v kraj spravijo. Kjer bi to ne bilo mogoče, naj se lesovje na mestu razseka in požge.

Ravno to velja tudi za tiste, ki les po vodi splavljajo, da morajo odstraniti vse kose, ki so kje v potoku obtičali.

§ 14. Vsaka občina je dolžna, vsako leto čediti struge svojih hudournikov, ter iztrebiti žaganke, korenice in drugo lesovje, kar je voda prinesla in je kje obtičalo; ako k temu niso že po § 13. zavezani lastniki gozdov ter podjetniki (najemniki) sekanja in gonje.

Zato mora občinsko predstojništvo vsako vrgred svoje hudournike pregledati, in če so zamašeni z drevjem, korenici in vejevjem, pozvedeti, od kod je bilo nanešeno; potem pa strugo iztrebiti ali na občinske stroške, ali pa naznaniti okrajnemu glavarstvu tiste gozdne posestnike in podjetnike sekanja ter gonje, ki so po § 13. to storiti dolžni. Če gre kak hudournik skozi več občin, morajo ga trebiti po vrsti, kakor jim zaukaže okrajno glavarstvo.

Ako se pri pregledu hudournikov prikažejo še druge nevarne reči, kakor zijalke, poškodbe na jezovih itd., mora to občina popraviti. Ako pa sama tega ne zmore, ali pa, če so poškodovane brambe postavljene na državne stroške, mora to naznaniti politični oblasti, da tista potrebno ukrene po danih razmerah.

Ako so poškodovane državne stavbe zoper nevarne hudournike (drž. post. od 30. jun. 1884, drž. zak. št. 117), potem stvar uravna politična oblast (po § 18 in § 20 omenjene postave).

§ 15. Ako tisti, ki so po §§ 11. do 14. zavezani trebiti hudournike, tega ukljub uradnemu naročilu ne storijo v določenem času, sme okrajno glavarstvo to delo izvršiti na njih stroške.

Tudi sme politična oblast podreti in odpraviti riže, lesne skladišnice in ogljene kope (§§ 9. in 11.) na stroške posestnikov ali podjetnikov, ako so bile postavljene brez dovoljenja; pa sme zaukazati še druge potrebne priprave, ako se o pravem času ni ravnalo po njenih naročilih.

(Konec sledi.)

Za pouk in kratek čas.

Češka duhovščina.

(Dalje.)

Ljubezen do češkega národa — toraj ljubezen do najbližjega bližnjega — vzbujala je in vzbuja češka duhovščina z gorečim češčenjem njegovih patronov, imenoma sv. Václava in sv. Prokopa. Sv. Václava časti ves češki národ po vseh stoletjih kot svojega očetovskega priprošnjika pred božjim prestolom, k sv. Václavu obračajo se molitve vsega národa v vseh potrebah življenja in ako je Bog blagoslovil delo naših duhovnikov, zgodilo se je to gotovo na priprošnjo našega iskreno ljubljenega sv. Václava. — Vsako nedeljo in vsak praznik po litanijah kliče na pomoč in slavi ves češki národ sv. Václava v vseh stoletjih s pesnijo: „Svatý Václave, vojvodo české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám i budoucím!“ Okamnelo moralo bi biti srce, ki bi ne čutilo globokega pomena besed: „Ne daj poginiti nam in bodočím!“

Pri tej priliki spominjam se s hvaležnostjo svojega prvega kateheta g. Václava Boleške, ko sem sedemletno dete prvokrat slišal njegovo pridigo o sv. Václavu: kako neizrečno je ljubil sv. Václav češki národ in kako se torej po njegovem vzgledu tudi mi Čehi med seboj naj ljubimo. Govoril je takrat tako ganljivo o češkem národu, da sem na poti s cerkve svojega očeta prašal: „Oče, sem jaz tudi Čeh?“ In kako veselje imel sem tedaj, ko so mi oče odgovorili: „Kaj pa da si!“

Sv. Prokopa zopet časti češki národ kot svojega prvega učenjaka, ki si je za omiko národa pridobil velikih zaslug pred Gospodom. Kdor životopis sv. Prokopa pozna, mora se čuditi njegovemu velikemu duhu, ki je toliko dobrega, toliko koristnega in toliko krasnega izvršil. Na Sazavi, kjer so nekaj silno stari gozdi z divjimi in roparskimi zvermi daleč in široko se razprostirali, postavil je sv. Prokop l. 1032. samostan, v katerem je kot prvi opat ustanovil manjše in višje šole, ktere bi v primeri z današnjimi šolami mogli imenovati akademijo vĕd in umetnostij s pripravnicami. Ako primerjamo njegove šole sedanjim, moremo reči, da je bil tu zastopan del vseučilišča z višjo šolo bogoslovsko, filozofično in nekoliko tudi medicinsko (bila je tam namreč tudi bolnišnica), — potem del tehnike, kjer se je učilo arhitekturo in stavbarstvo sploh, pak slikarstvo in kiparstvo; dalje bila je tu gospodarska šola, kamor so pošiljali manjši in višji veljavni možje izobraževati svoje sinove, ki so se tu učili in tudi vadili; kajti po skrbnosti sv. Prokopa spremenila se je tamošnja krajina daleč na okoli brzo v raj rodovitega polja, travnikov in vrtov; — dà zdi se, da se je na Sazavi poučevalo tudi rudarstvo, ker je še posebej sv. Prokop patron češkega rudarstva. Sv. Prokop bil je sam velik mojster v mnogih umetnostih, imenoma tudi lepomisec; od njega se nam je namreč ohranil lepomisec spominek, takozvani sazavski (ali tudi: remiški) evangelij, ki se sedaj v Parizu hrani in na ktere ga so nekaj francoski kralji pri venčanju prisegali. V svojem samostanu zbiral je sv. Prokop same odličnjake benediktince ne le domače, ampak tudi iz Dalmacije, iz Švicarskega in Francoskega, in iz njegovega samostana zopet razširjevala se je

znanost, umetnost in sploh omika po vsem Češkem s posredovanjem samostanov. Zato časti češki kmet sv. Prokopa in sv. Vojteha kot svoja posebna pokrovitelja, h kterima se zateka v nadlogah z molitvijo, — in zategadelj zatekala se je tudi naša duhovščina ravno pred sto leti k sv. Prokopu za pomoč, ko je budila v národu hrepenenje po omiki, da bi vsakdo rabil vestno darove sv. Duha ter za svoje talente podajal že tukaj račun v čast in slavo Božjo. In v tem delovanju nadaljuje naša duhovščina pod mogočno zaščito sv. Prokopa vedno; obdelavši najprej pusto ledino v rodovito polje obdeluje sedaj tudi vinograd krščanske znanosti, izdajaje izborne knjige pod imenom: „Dědiství sv. Prokopa“.

Vedlo bi me daleč, ako bi naj opisoval delovanje češke duhovščine, ktero je razvijala na polju omike in sploh národnosti v poslednjih 100 letih; moral bi vsaj v pregledu naslikati njeno prijateljsko delovanje, kar bi bilo skoraj toliko, ko napisati zgodovino novejšje češke književnosti, — in s tem vsem bi še vendar ne naslikal prevelikih zaslug, ktere si je pridobila pri razširjevanju čeških knjig. Kajti ne more biti vsakdo pisatelj, — ali enako, če ne še večjo zaslugo za knjigo ima, kdor skrbi za to, da ne bi ostala v knjižnici mrtvo ležeča, temveč da bi šla v dejansko življenje, razširjajoč nove misli ter vzbujajoč neprestano hrepenenje do berila in po berilu do izobraženosti. Knjiga ni za to, da bi se pisala in tiskala, ampak da bi se čitala. Bolj se tedaj čita, t. j. več ima čitateljev, večji je njen upliv in tembolj tedaj spodbuja svojo nalogo. Vpliv češke književnosti razločuje se torej n. pr. od poljske, hrvatske in madjarske književnosti po tem, da sega v najnižje in najširje plasti národa češkega, med tem ko imajo one književnosti svoje čitatelje glavno v plemstvu, duhovščini in imovitejšem meščanstvu. Ko bi Poljaki vsaj pred 50. leti bili s književnostjo bolj skrbeli za omiko prostega ljudstva, ne bilo bi to sedaj na Poznanjskem do tako žalostnih razmer dospelo. Na Poznanjskem začeli so na tem polju še le pred 12. leti po uzoru naše „Matice lidu“ delovati, t. j. da ne le pišejo za ljudstvo, ampak da tudi razširjujejo v velikem številu poljske knjige med ljudstvom, in opazuje se sedaj, da še tam vendar-le ni vse zgubljeno. Toda koliko truda stane to poljske rodoljube!

V tej razširjevalni delavnosti torej leži največja zasluga češke duhovščine, o kateri sem precej na začetku pravil, da dosega delo skoraj vseh ostalih rodoljubov, ki so delovali na polju češke národnosti v poslednjih 100 letih. Ker se je pa duhovščina — srednja in nižja — vedla pri tem z vsim taktom, staveč vse svoje delovanje na podlago najčistejše krščansko-katoliške ljubezni, dobivala je od svojih škofov ne le priznanje, ampak tudi podporo; kajti prave branitelje češke národnosti moramo imenovati: nadškofe Příchovskega, Chlumčanskega in grofa Kolovrata, potem škofo Haya, Hurdálka in Jirsíka.

Smešničar.

Sodnik: „Ali se spoznate krivega?“ Zatoženec: „Ne. Gospod dohtar so zdaj tako lepo govorili za mene, da sem že sam začel misliti, da sem nedolžen.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Najmlajša podružnica sv. Cirila in Metoda za Pribloves in okolico imela bo prvi občni zbor dne 11. maja. — V Črni je bila obravnava zaradi pritožbe, ki so jo naši uložili. Prisoten je bil tudi g. dr. Messner. Naši kmetje so namreč po hudem boju podlegli grof Thurnovim gozdarjem, ki imajo v Črni prvo besedo. Vendar pa so se hrabro držali in se vedno bolj zavedajo. Slava jim! Omahljivci bodo pa že spoznali, kako nespametno je, grunte grofu prodajati. Kdor prodaja, je sam ob zemljo in nema nič več besede, in še svojim sosedom nakoplje hude, tuje sosede in gospode na glavo! — Binkoštni ponedeljek mislijo Slovenci v Šmihelu pri Pliberku napraviti veselico z gledališko predstavo in petjem. — Ulanski polk št. 12 odide iz Celovca v Slavonijo; od tam pa pride v Celovec huzarski polk št. 8. — V nemškem Plajbergu so rudarji ustavili delo. Bili so brž vojaki iz Beljaka tje poslani. Vendar ni bilo nobenih nemirov. Zdaj je vse spet poravnano in rudarji spet delajo. Kakor zvemo, imajo tam rudarji zelo pičle plače in so po pravici nezadovoljni. Ženske zaslužijo bojda komaj po 20 do 30 kr. na dan, moški pa po 40 do 60 kr. Za tako plačo pod zemljo delati je res huda. V drugih krajih pa zaslužijo nekateri delavci po 2 gld. na dan, in še niso zadovoljni ter nočejo več ko osem ur delati. To pa spet ne gre. Celovškim pekomo so se morale plače za eno četrtinko povišati. Če bojo pa zemlje zmirom manjše, bojo ljudje sami doma kruh pekli, in pomočnikom se bo še hujše godilo, ko zdaj, ker bodo težko kako delo dobili. — Iz neke vasi blizu Drave se nam piše, da je žganja pijani sin na velikonočno nedeljo pretepal svojega očeta. Oh, koliko hudega rodi to nesrečno žganje! — Blizo Vetrinjskega Klostra so pijani fantje svojega tovariša s špiritom polili in zažgali. Revez se je tako opekel, da je kmalu potem umrl. Ali si je mogoče zmisлити bolj neumno šalo? Upamo, da bodo priložnost dobili, v ječi premišljevat, kaj so storili. — Neki trap (bebec) blizo Brež je umoril svojega brata. — Nemško posojilnico so napravili „bauernbundarji“ v Doberli vasi. Tako se bo zgodilo tudi drugodi, kjer rodoljubom že dalje časa zastoj prigovarjamo, naj ustanove slovensko posojilnico. — General Butterweck, ki je bil prej v Celovcu, postal je podmaršal. — En bataljon našega polka št. 7 je šel na gornje Štajersko, kjer so se bali delavskih nemirov. — Sklicanih je zdaj v Celovec 800 rezervistov, da se vadijo v orožju. — Odbor katoliško-političnega društva je imel v četrtek 8. maja sejo, o kateri poročamo prihodnjič. Med drugim se je sklenilo, napraviti politični shod pri Postržišniku na Postržišču za Spo (Schmelzhütte) na lepo nedeljo dne 8. junija. Spored prihodnjič. — Kako učene glave so pri listu „Freie Stimmen“, vidi se iz naslednjega: Slovenski poslanec prof. Šuklje je rekel v državnem zboru: „ich habe auch keine Veranlassung, in die Hausse mit unseren Forderungen zu gehen —“ (nemam uzroka, da bi naše tirjatve še bolj kviško gnal); veleum Dobernik je pa to vse drugače razumel in piše: „Die Slovenen wollen nicht nach Hause gehen itd.“ To so res žalostni učenjaki! Čestitamo!

Na Kranjskem. Tudi kranjski kmetje so začeli predstavljati gledališčne igre. V Smledniku so pri Ciril-Metodovi slavnosti igrali „V Ljubljano jo dajmo!“ Če so igre dobro izbrane, širila se bo po njih omika med ljudstvom in surovost bo zginila. Dobro bi bilo, iz nemškega prestaviti take igre, ki jih predstavljajo po hišah katoliških pomočnikov. Tiste so nedolžne in k dobremu spodbujajo. — V Savi pri Litiji se je utrgala plast prsti ter podsula železniški tir in tovorni vlak, ki je obtičal. Promet je bil nekaj časa ustavljen. — Pogorel je Hudir v Vižmarjih. — Gasilno društvo v Novem mestu dobi slovensko komando. To naj bi upeljale vse požarne straže na Slovenskem; Ljubljanska pa naj bi izdala tako knjižico in jo razpošiljala takim društvom. — Pevsko društvo „Triglav“ so ustanovili v Radovljici.

Na Štajerskem. V Celju sta se dva močna sprijela: okrožne sodnije predsednik Heinricher, hud nasprotnik Slovencev, se je pri nagovoru do porotnikov lotil slovenskega poslanca Mihe Vošnjaka; poslednji pa zahteva preiskavo. Stvar še ni rešena. — Umrl je župnik Jarec v Kostivnici. — V Remšniku so hoteli nekega očeta siliti, da bi svojega sina pošiljal v šulferajnsko šolo. Dr. Srnec je uložil za njega pritožbo. — Ubežal je neki graščak pri Doberni in menda v Nici sam sebe umoril; bil je namreč hudo zadolžen. Zdaj pride graščina, ki se ceni na 68.000 gld., na javno dražbo. — Glažuta na Zelenem Travniku je dobila nove gospodarje in bo menda vsa prenovljena. — Dne 20. aprila je slovensko društvo zborovalo v Rušah. Govoril je dr. Radač in rekel, da noče biti več poslanec, ker že 18 let hodi v Gradec, pa ne more za Slovence nič doseči. Vsi obžalujejo, da odstopi tako izvrsten poslanec. — Isti dan je bil tudi shod Ciril-Metodove podružnice v Veliki Pirešici. — Blizo Hrastnika je priletela skala na železniški tir. Vlak je ob njo zadel in skočil iz tira. Ljudij vendar nobeden ni bil ranjen. — Pogorel je Maček pri Rogatecu. — Gosp. notar M. Kosér je prestavljen iz Idrije v Ptuj. — Okrajni zastop Ljutomerski je dobil dovoljenje, zidati železnico iz Ljutomera v Radgono. — Pri volitvah za okrajni zastop v Št. Lenartu so Slovenci sijajno zmagali. Živeli! — Poslanec Jerman je svojim volilcem govoril v Globokem in Podsredi. — V Trbovlje in Hrastnik so prišli vojaki iz Ljubljane, da čuvajo mir pred delavci. — Vlak je povozil nekega kmeta v Št. Jurju.

Na Primorskem. Dr. A. Gregorčič je podaril 50 gld. slovenskim dijakom na Dunaju. — V Trstu je bil velik koncert (godba in petje) na korist Ciril-Metodove družbe. Pel je tudi slavni slovenski pevec Josip Nolli. — Živinska bolezen na nogah se je prikazala v Tržaški okolici. — Občina Dolina pri Trstu je dobila dva nova sejma za živino in drugo blago, 16. maja in 11. novembra. — Tatovi so ulomili v Trstu pri nekem urarju in odnesli ur za 6000 gld. — Velika procesija je šla 28. aprila iz Trsta v Ricmanje k sv. Jožefu.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Proštijnsko faro Podkrmosom je dobil č. g. A. Trobeš, župnik v Mohličah, vitez božjega groba. — Na sv. Višarjih bodo letos pastirovali č. gg. Ant. Veliscig, kot sakristan; Štef. Sakelšek

in Jak. Papler. — V pastirsko službo stopijo kot kaplani č. gg. semeniški duhovniki: Štef. Bayer v Doberlivesi; Mart. Krejči pri Dev. Mar. na Jezeru, Pavel Six v Hüttenbergu in Ant. Žak v Hodišah. — Farni izpit bude dné 20., 21. in 22. t. m. Oglasili so se č. gg. Šim. Čemer, Jan. Jandl, Fr. Kolarič, Fr. Michl, Janez Neubauer, Jož. Palle, Ant. Veliseig in Jan. Wagner. — Razpisane so fare: Št. Peter pri Grabštanju, Galicija, Kamna Gorica, Nemški Grebinj in Št. Vid v Podjurski dolini — do 6. junija t. l.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmaroves in okolico napravi na Binkoštni ponedeljek dné 26. maja 1890, ob 3. uri popoldne svoj **izvanredni občni zbor** v Miklavževej gostilni v Bilčovsu po sledečem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Razni govori in nasveti. 3. Sprejem in vpisovanje udov. 4. Volitev zastopnikov za glavno skupščino. Prosta zabava. (O lepem vremenu na prostem.) — Vsi udje te družbe, kakor tudi vsi rodoljubi in oni, ki želijo pristopiti, so uljudno vabljeni, da bi ta zbor v prav obilnem številu počastili. **Načelnstvo.**

Vabilo.

Národnjaki Podjunske doline priredijo binkoštni ponedeljek 26. t. m. ob 3. uri popoldne pri Šercerju v Šmihelu **veliko veselico** s petjem, gledališkimi predstavami itd. Razgovarjali pa se bodo tudi o prihodnjih volitvah za deželni zbor, in nastopilo bo več kmečkih govornikov. Zato so posebno toplo povabljeni slovenski volileci Podjunske doline. Natančni spored se bo naznanil po plakatih.

Veselični odbor.

„Politični katekizem za Slovence“

je prišel ravnokar na svitlo v Mohorjevi tiskarni. Priporočam se sam po sebi posebno županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in odbornikom, krajnim šolskim svetovalcem in sploh vsem zavednim Slovincem, ki se zanimajo za javne zadeve, ker prinaša pouk o šolah, o volitvah za občine, deželne zbornice, državni zbor in še mnogo drugega, kar se vidi iz sledečega obsega: Predgovor. — Razne državne oblike. — Oblika avstrijske države. — Ustava. — Pragmatična sankcija. — Oktoberska diploma. — Februarski patent. — Decemberska ustava. — Državne osnovne postavbe. — Državno sodišče. — Upravno sodišče. — Vladina izvrševalna oblast. — Delegacije. — Delokrog državnega zbora. — Konvertovanje dolgov. — Kaj je monopol. — O papirnatem denarju. — Kaj je privilegij. — Kaj je colnina. — O ljudskem štetju. — Državno-zborski red. — Državno-zborski volilni okraj na Slovenskem. — Volilni red za državni zbor. — Priprava za volitve. — Delokrog deželnih zborov. — Delokrog deželnih odborov. — Volilni okraj za koroški deželni zbor. — Volilni okraj za štajerski deželni zbor. — Volilni okraj za kranjski deželni zbor. — Volilni okraj za goriški deželni zbor. — Volilni okraj za isterski deželni zbor. — Volilni okraj za tržaški deželni zbor. — Uredba občin. — Občinski volilni red. — Splošne opazke o občinah. — Okrajni zastopi na Štajerskem. — O ljudskih šolah. — O verskih šolah. — Učni jezik v ljudski šoli. — O šestletni šoli. — O krajnih šolskih svetilih. — O družbi sv. Cirila in Metoda. — O političnih strankah. — O časnikih. — O političnih društvih. — O poučnem berilu. — Čitalnice in knjižnice. — Národno gospodarstvo. — Gospodarstvo s časom.

Knjižica ima 104 strani v mali osmerki in velja le 20 kr., po pošti 25 kr.

Cena knjige se je nalašč tako nizko nastavila, da si jo zamore vsak kupiti. Udje našega političnega društva, kolikor jih pristopi, bodo knjižico za stonj dobili. Vendar pa so rodoljubi prošeni, naj knjižico širijo med ljudstvo, deloma zato, da se národ politično izomika, deloma pa, ker je čisti dobiček namenjen našemu političnemu društvu, ki bo za svoje delovanje pomočkov zelo potrebovalo. Naročila na knjižico naj se pošiljajo Mohorjevi tiskarni. Da ne bo treba vsake knjižice posebej pošiljati, želeti je, da bi jih rodoljubi vsak za svoj kraj po več na enkrat naročili.

„Politični katekizem“ je najbolje in najceneje naročiti s poštnimi nakaznicami. Posamezne iztise naročevati po poštnem povzetju, je nepremišljeno, ker je poština predraga in velja knjiga potem še enkrat toliko.

Loterijske srečke od 3. maja.

Linc	53	70	61	15	67
Trst	85	79	81	68	27

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . . 2 gld. 80 kr.	
pšenica po . . . 5 gld. 60 kr.		kislo 2 " 10 "	
rž 5 " — "		slama 1 " 90 "	
ječmen 4 " 90 "		meterski cent (100 kil).	
oves 2 " 90 "			
hejda — " — "		Frišen špeh kl. — gld. 66 kr.	
turšica 4 " 20 "		maslo 1 " — "	
pšeno — " — "		mast — " 75 "	
proso — " — "			
grah 6 " — "		Navadni voli . . . 110—104 gld.	
repica 1 " 20 "		pitani voli 120—190 "	
fižol, rudeči . . . 6 " 40 "		junci 60—80 "	
Deteljno seme 37 do 41 gld.		krave 60—120 "	
100 kil.		junice 50—70 "	
		prešički 5—15 "	

 Današnja številka obsega deset strani.

Oglasila.

Priporočilo.

Vsled oznanila v „Miru“, naročilo je podpisano cerkveno predstojništvo pri pasarju in srebrarju gosp. Henriku Zadnikarju v Ljubljani dva trioglata svečnika k Najsvetejšemu, ktera je pred kratkem prejelo in s kterima je isto tako gledé nizke cene, kakor lepe in krasne oblike popolnoma zadovoljno. Priporočamo tedaj gorenjega gospoda mojstra v mnogobrojna naročila vsem cerkvenim predstojništvom na Koroškem najgorkeje. Prepričani smo, da bodo naročniki s ceno in z izpeljavo dela povsem zadovoljni.

Na Dvoru, dné 5. maja 1890.

Iv. Nep. Sirnik,
župnik.

Jožef Šuster, Janez Strnad,
cerkvena ključarja.

Kmetija na prodaj.

Friceva kmetija na Lipji (Lippendorf), v obsegu 27½ oralov, med tem 13 oralov lepega gozda, se iz proste roke prodá. Več pove posestnik Janez Sive p. d. Frice v Lipji, pošta Ruda v Velikovškem okraju.

Malo posestvo na prodaj.

Tik državne ceste je na prodaj hiša z njivo, travnikom in gozdnim deležem (vse skup obsega 9 oralov in 97 štirjaških sežnjev) pod dobrimi pogoji. Kje? pové uredništvo „Mira“.

Služba mežnarja in organista se odda v Kneži. Prosto stanovanje, 4 oralo zemljišča in nekaj v denarjih. Oglasila naj se pošiljajo na farno oskrbnitvo v Kneži (Grafenbach). Pošta Griffen.

Živinski in kramarski sejem
bo v Lučah pri Gornjemgradu v torek po binkošti, t. j. 27. maja.

Postranski zaslužek
ki vedno raste in mnogo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivi možje (dosluženi orožniki imajo prednost), ki pridejo z ljudstvom mnogo v dotiko. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „G. S. 1890, Graz, post. rest.“

Književno naznanilo.

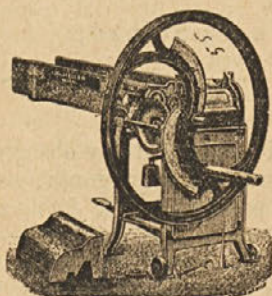
Ravnokar je začelo na novo izhajati sloveče delo vseučiliškega prof. dr. Kreka: „Einleitung in die slavische Literaturgeschichte. Akademische Vorlesungen, Studien und kritische Streifzüge“. Se dobi v 20 snopičih po 60 kr. pri bukvarju A. Raunecker v Celovcu. Prvi snopič si vsak lahko ogleda.

Trdno blago.	Največji izbor. L. Mikusch, tovarnar dežnikov in solnčnikov v Ljubljani, Mestni trg št. 15 priporoča svojo bogato zalogo dežnikov in solnčnikov v kakoršnikoli velikosti in iz vsakovrstnega blaga, najpriprosteje in tudi najelegantneje izdelane po najnižji ceni. Prekupčevalcem so na zahtevanje obširni ceniki franco na razpolaganje. Najnižja cena.	Lepa oprava.
--------------	---	--------------

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlinci za olive,
vinske in sadne stiskalnice,
naprave proti strupeni rosi,
mlinci za grozdje in sadje,

najnovejša sestava
v raznih velikostih.

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropkanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave
za sadje in sočivje,
avtomatično zeleno krmo,

stiskalnice za kope,
škoporeznice v največji izbiri
prodaja izvrstno izgotovljene
in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

HENRIK ZADNIKAR,
pasar in srebrar
v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,
se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim
predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne
cerkvene posode
kot monštrano, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov,
dalje svečnikov, svetilnic, kadilnic, krasnih lesten-
cev (lustrov) izvršenih po najnovejših oblikah in
v vseh slogih, posrebljenih in poz ačenih.
Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil
jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše**
postrežbe.
Popravila sprejema in točno izvršuje.

Najnovejša iznajdba!

Normalni plug,
pri katerem se morejo ko-
lesa primekniti ali od-
mekniti. Ima **dvono-
oralo**, pa tako, da se
lahko rabi le **eno** oralo
za **globoko** oranje, kakor
tudi za navadno oranje in obdelovanje zemlje. Nobeno kolo
ne gre čez izorano zemljo. Priprava zelo lahka. — Oranje
izvrstno. — Vsak naj prebere natančen popis in naj poskusi
ta plug. Patentiran v vseh naprednih državah. **Za**
dobroto blaga se daje poročilo in plugi se
dajo nekaj časa na poskušnjo.
PH. MAYFARTH & Co., Wien II. Taborstrasse 76.
Frankobrod na Meni. — Berlin.

Kupčijsko naznanilo.

Usojam si naznaniti p. n. občinstvu, da sem
kupil trgovino **g. K. Ritter-ja** v Dunajskih
ulicah v Celovcu, in priporočam svojo
bogato zalogo
tkanega in sploh oblačilnega blaga, kakor
sukna, kotenine in razne oblačilne pri-
prave; visokočastito **duhovščino** opozo-
rujem na svojo bogato zalogo črnega to-
ska, peruina in blaga za talarje. Po-
strežem pošteno in po ceni. — Z dežele na-
ročeno blago se brž po pošti odpošlje. Izgledki
(muštri) se pošiljajo zastonj in franko.
Z odličnim spoštovanjem
J. Tschernitz.

Kmetija na prodaj. Zidana hiša in hlev, 9 oralov
setve, 7 oralov travnika in 9 oralov gozda. Vse
vkup 25 oralov svetá in veliko mladega sadja. Od-
daljena deset minut od kisle vode (Römer-Quelle).
Natančnejše o tem pove Sil. Svetina, fara Kotlje,
pošta Köttelech.

Tiskarna družbe sv. Mohorja
se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.